

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Michał Laskowski

w sprawie D. B.

podejrzanej o przestępstwo z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, w dniu 8 maja 2013 r.,

wniosku obrońcy o wznowienia postępowania w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 18 lutego 2013 r.,

na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. i w zw. z art. 547 § 2 k.p.k. w zw. z art. 544 § 3 k.p.k. i w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. oraz art. 638 k.p.k. i art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 146, poz. 1188 ze zm.) w zw. z § 14 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz.1348 ze zm.)

postanowił:

I. Wznowić z urzędu postępowanie w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego wobec D. B. zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2013 r.;

II. Uchylić postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2013 r., i sprawę przekazać temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

III. Zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. L. R., Kancelaria Adwokacka 442,80 (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy) w tym 23% należnego podatku VAT za czynności wykonane z urzędu w postępowaniu o wznowienie postępowania;

IV. Wydatkami postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 15 stycznia 2013 r., orzekł – w oparciu o przepisy art. 204 k.k.w. oraz art. 94 § 2 k.k. – o dalszym stosowaniu wobec D. B. środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Wojewódzkim w G. Przed wydaniem tego postanowienia sąd I instancji zawiadomił o posiedzeniu strony tego postępowania, zaś obrońca z urzędu brał w udział w odbytych posiedzeniach.

Na postanowienie to zażalenie złożył obrońca D. B. Sąd Apelacyjny nie zawiadamiając nikogo o terminie posiedzenia postanowieniem z dnia 18 lutego 2013 r., 13 zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy (k. 579-580).

Pismem z dnia 1 marca 2013 r. obrońca osoby internowanej zwrócił się do Sądu Najwyższego o wznowienie z urzędu postępowania sądowego zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 18 lutego 2013 r., sygn. akt [...], wskazując, że jako obrońca z urzędu nie został zawiadomiony o terminie posiedzenia na którym zostało rozpoznane jego zażalenie, co stanowiło uchybienie w postaci bezwzględnie powodu odwoławczego, albowiem jego obecność na tym posiedzeniu była obligatoryjna. W uzasadnieniu swojego pisma wskazał na pogląd prawny wypowiedziany przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku w sprawie II AKo 128/12.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Inicjatywa obrońcy z urzędu D. B. o wznowienie z urzędu postępowania w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego okazała się skuteczna. Problem, który należało w niniejszej sprawie rozstrzygnąć, sprowadza

się do odpowiedzi na pytanie, czy w postępowaniu prowadzonym w trybie określonym w art. 204 § 1 k.k.w. obecność na posiedzeniu obrońcy z urzędu (art. 8 § 2 k.k.w.) jest obowiązkowa zawsze, w niektórych sytuacjach lub też nie jest, co do zasady, przewidziana. Z treści stosownych przepisów Kodeksu karnego wykonawczego, tj. art. 22 § 1 k.k.w. oraz przepisu art. 204 k.k.w. nie wynika, aby sąd procedując w trybie określonym w art. 204 § 1 k.k.w. miał ustawowy obowiązek zawiadomić o terminie posiedzenia prokuratora, obrońcę z urzędu osoby internowanej czy też internowanego. Poprzestanie tylko na analizie tych przepisów oznaczałoby, że w posiedzeniu takim nie ma obowiązkowego udziału wyznaczonego z urzędu obrońcy osoby internowanej, albowiem przepis art. 8 § 2 k.k.w. dotyczy tylko posiadania obrońcy w postępowaniu wykonawczym toczącym się przed sądem, ale nie obliguje obrońcy do udziału w posiedzeniach tego sądu (wyraźnie odmienna regulacja od tej, która ujęta została w art. 79 § 1 i § 3 k.p.k.). Wydaje się, że właśnie te unormowania miał na uwadze Sąd Apelacyjny w W. nie zawiadamiając stron, a więc i obrońcy z urzędu, o terminie posiedzenia, choć sąd I instancji procedował w tym zakresie odmiennie. Rzecz jednak w tym, że o ile przepis art. 204 k.k.w. nie zawiera zapisu, w którym przewidziano by możliwość udziału stron w takim posiedzeniu, to przepis art. 22 § 1 k.k.w. nie zamyka kwestii udziału osób uprawnionych do udziału w posiedzeniu do tej regulacji, która określona została w Kodeksie karnym wykonawczy. Przepis ten w zdaniu pierwszym wskazuje bowiem, że prokurator, skazany oraz jego obrońca, sądowy kurator zawodowy, pokrzywdzony, a także inne osoby o których mowa w art. 19 § 1 k.k.w. mają prawo wziąć udział w posiedzeniu, gdy ustawa tak stanowi. To, że taką ustawą może być także inna ustawa niż Kodeks karny wykonawczy wydaje się oczywiste chociażby z uwagi na zapisy w art. 1 § 1 i § 2 k.k.w., w których treści odwołano się jednocześnie do sformułowania „kodeks” oraz „ustawa”, jak i mając na uwadze inne przepisy Kodeksu karnego wykonawczego, które odwołują się, poprzez odesłanie, już tylko do pojęcia „ustawy”. Istotniejsze i decydujące jest jednak to, że zapisy zawarte w innych ustawach wprost odnoszą się do kwestii proceduralnych związanych z postępowaniem wykonawczym regulowanym przecież co do zasady w Kodeksie karnym wykonawczym. Wypada w tym miejscu wskazać, że np. w kwestii sposobu wykonania obowiązków probacyjnych z art. 72

k.k., gdy nie orzekł o tym sąd *meriti* w postępowaniu karnym, może orzec sąd w postępowaniu wykonawczym, ale po wysłuchaniu skazanego (art. 74 § 1 k.k.). Nie budzi wątpliwości, że dla tej czynności procesowej właściwym forum do jej przeprowadzenia stanowi posiedzenie sądu. Zatem to właśnie z tego przepisu Kodeksu karnego należy wywodzić obowiązek zawiadomienia skazanego i umożliwienia wzięcia mu w nim udziału (por. K. Kazimierz Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, 2012, teza 4 do art. 22 i wskazane tam także inne sytuacje nie wynikające z przepisów k.k.w.); co więcej, wówczas należałoby zawiadomić także pozostałe strony, tak aby zachować „równość proceduralną”. Tymczasem przepisy Oddziału 3 Kodeksu karnego wykonawczego dotyczące procedowania przed sądem wykonawczym w zakresie kary pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono, nie przewidują udziału skazanego w takim posiedzeniu. Skoro zatem obowiązku zawiadomienia stron o terminie posiedzenia nie należy ograniczać li tylko do analizy przepisów Kodeksu karnego wykonawczego, to trzeba dostrzec, że przepisy Kodeksu postępowania karnego zawierają unormowanie, które nakazuje zawiadomienie stron oraz obrońców o posiedzeniu, na którym ma być rozstrzygany wniosek o orzeczenie środka zabezpieczającego (art. 339 § 5 k.p.k. w zw. z art. 339 § 1 pkt 1 k.p.k.). Wprawdzie przepisy te na gruncie Kodeksu postępowania karnego odnoszą się wprost li tylko do wniosku prokuratora o orzeczenie środka zabezpieczającego w toku postępowania karnego, ale przecież zarówno zastosowanie po raz pierwszy środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, jak i orzekanie o dalszym jego stosowaniu odbywa się w oparciu o te same przesłanki prawne, które określone zostały w art. 94 §1 k.k.; przepis art. 204 § 1 k.k.w. stanowi li tylko normę kompetencyjną określającą obowiązki sądu w zakresie badania legalności i zasadności pobytu osoby internowanej. W układzie zatem, gdy ustawa procesowa wymaga zawiadomienia stron o takim posiedzeniu, po odbyciu którego może zapaść pierwsze orzeczenie o zastosowaniu środka zabezpieczającego, także tego z art. 94 § 1 k.k., równoznacznego z pozbawieniem wolności, to należy uznać, że ta reguła procesowa znajduje zastosowanie – z mocy art. 339 § 5 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. w zw. z art. 22 § 1 zd. pierwsze *in fine* k.k.w. – w postępowaniu wykonawczym prowadzonym w trybie określonym w art. 204 § 1

k.k.w. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2013 r., I KZP 27/12, LEX 1282440 i zaprezentowaną w uzasadnieniu tego postanowienia argumentację prawną Sąd Najwyższy w tym składzie podziela. Po ustaleniu, że w przypadku orzekania na podstawie art. 204 § 1 k.k.w. istnieje obowiązek zawiadomienia o terminie posiedzenia prokuratora, internowanego oraz jego obrońcę należy odnieść się do kwestii charakteru stawiennictwa obrońcy osoby internowanej. Otóż w tym zakresie Kodeks karny wykonawczy ma własną regulację, odmienną od tej zawartej w treści art. 339 § 5 *in fine* k.p.k., co oznacza, że w tym zakresie regulacja ujęta w przepisie art. 339 § 5 k.p.k. zostaje wyłączona na podstawie art. 1 § 2 k.k.w. Przepis art. 22 § 1 a k.k.w. wskazuje bowiem, że nie jest możliwe rozpoznanie sprawy wtedy, gdy obrońca „obligatoryjny” z art. 8 § 2 k.k.w. został prawidłowo zawiadomiony o terminie posiedzenia (co do którego istniał obowiązek zawiadomienia – uw. SN), ale się na to posiedzenie nie stawiał, chyba że dojdzie do wydania orzeczenia na korzyść skazanego (internowanego) lub zgodnego z jego wnioskiem. Nietrudno dostrzec, że przez taką redakcję tej normy określono zasadę obowiązkowego udziału obrońcy, w wypadkach określonych w art. 8 § 2 k.k.w., jedynie w tych posiedzeniach sądu, po odbyciu których miałyby zapaść orzeczenie niekorzystne dla skazanego (internowanego) lub którym to orzeczeniem by nie uwzględniono – i to w całości – jego wniosku. Zasada ta (względnie obowiązkowego udziału obrońcy) dotyczy także posiedzeń sądu odwoławczego, albowiem w posiedzeniu sądu wyższej instancji mają prawo wziąć udział te osoby, którym przysługuje prawo do udziału w posiedzeniu sądu I instancji (art. 22 § 1 *in fine* k.k.w.).

Skoro zatem obrońca osoby internowanej nie wziął udziału w posiedzeniu sądu II instancji, a zażalenie obrońcy nie zostało uwzględnione, to doszło do naruszenia przepisu art. 22 § 1a k.k.w., a uchybienie to ma postać bezwzględnie powodu odwoławczego określonego w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., które uzasadnia wznowienie z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.) postępowania wykonawczego prowadzonego w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego. Zważywszy na to, iż uchybienie to zaistniało li tylko przed sądem II instancji należało uchylić to postanowienie i sprawę w zakresie rozpoznania zażalenia przekazać temu sądowi do ponownego

rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W toku tego postępowania sąd ten będzie związany zapatrywaniem prawnym odnoszącym się do treści art. 339 § 5 k.p.k. w zw. z art. 22 § 1 k.k.w. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.).

Na zakończenie podkreślić należy, że wydane przez sąd I instancji postanowienie o dalszym stosowaniu środka zabezpieczającego podlega wykonaniu pomimo jego nieprawomocności (art. 9 § 2 k.k.w.), a rzeczą sądu II instancji winno być niezwłoczne rozpoznanie sprawy.

Z tych wszystkich powodów orzeczono jak w postanowieniu.